

Két díjazott az Országgyűlési Könyvtárból

Immár több éves múltra tekint vissza az Országgyűlési Könyvtárban a Ghyczy Ignác-díj* odaítélése. 2001. június 18-án dr. Áder János, az Országgyűlés Elnöke negyedik alkalommal adhatta át ezt a kitüntetést.

A díjat minden évben egy fizikai és egy szellemi munkakörben dolgozó kolléga kapja meg, akiket a könyvtár munkatársai maguk választanak ki kimagasló szakmai teljesítményük, kiváló együttműködési és kooperációs készségük, többletfeladatokban vállalt részvételük és kiemelkedő személyes kvalitásaik alapján. A díj oklevéllel és anyagi elismeréssel jár.

Idén *Varga Tímea* (29) tájékoztató könyvtáros és *Krassza András* (44) könyvtári ügyintéző, sokszorosító lett a díj kedvezményezettje. Munkájuk bemutatásával két nagy szaktudású és kitartó embert ismerhetünk meg.

Varga Tímea 1991-ben könyvtáros-asszisztensként kezdett dolgozni könyvtárunkban. 1995-ben az OSZK KMK-ban kiváló eredménnyel könyvtáros asszisztensi végzettséget szerzett. Számítógépezelői tanfolyamon vett részt, valamint angol és orosz nyelvből középfokú nyelvvizsgát tett. Időközben könyvtáros-asszisztensből tájékoztató könyvtárossá vált. 1999-ben az ELTE Tanárképző Főiskolai karán szerzett könyvtáros végzettséget. Az évek során szerzett szaktudása és tapasztalatai által a könyvtárunkban dolgozó fiatal generáció egyik legkiválóbb dolgozója lett. Ennek a tudásnak és szakmai tapasztalatnak elismerése tükröződik a Ghyczy-díj elnyerésében is.

Mottó: „a könyvtáros a jövőben is az olvasó nélkülözhetetlen segítője marad”

– *1991-ben kezdte el dolgozni az Országgyűlési Könyvtárban. Milyen emlékeid vannak az első időszakról?*

– Olvasótermi ügyeletesként kezdtem, aztán könyvtáros-asszisztensként különböző adminisztrációs munkákat láttam el. Ebben az volt a jó, hogy az ember egy kicsit közelebb került a tájékoztató szolgálati munkához. Több feladatba bekapcsolódhattam, amiből sokat tanultam. Ez később – a tájékoztató könyvtárosi munka során – nagy segítségemre volt. Már a főiskolai évek alatt lehetőséget kaptam arra, hogy részt vegyek a tájékoztatásban.

* A díj névadója Ghyczy Ignác (1799–1870), István és József főherceg magyarországi kormányzója, országgyűlési képviselő. Hagyatékát 1872-ben örökösei a még csak néhány éve működő Képviselőházi Könyvtárnak ajándékozták. A Ghyczy-gyűjtemény 8 és félezer kötettel gazdagítja könyvtárunkat.

– *Érettségi után már a könyvtáros szakma vonzott?*

– Amikor idejöttem, még nem tudtam biztosan, hogy könyvtáros szeretnék lenni, de rövid idő után éreztem, hogy megtaláltam a helyem, és ez irányban kezdtem érdeklődni.

– *Ekkor jelentkeztl az OSZK-ba a három éves könyvtáros-asszisztens képzésre.*

– Felvetődött a főiskola vagy egyetem lehetősége, de mivel elindították ezt a képzést, és ígéretet kaptunk arra, hogy 3 év után kiegészítő képzésen rövidebb idő alatt főiskolai végzettséget szerezhethünk, emellett döntöttem. A képzés során sajnos, mindvégig bizonytalanság övezte a főiskolai végzettség megszerzésének lehetőségét. Végül nem volt mód erre. Ez annak idején sok embert kedvezőtlenül érintett.

– *A főiskolai diploma megszerzése tehát újabb 4 évet vett igénybe.*

– Igen. Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán két-két és fél év alatt lehetett volna diplomát szerezni, de erről sem voltak meggyőző információim, a vidéki képzés pedig nagyobb megterhelést jelentett volna számomra. Mivel most már biztos helyzetet szerettem volna, az ELTE Tanárképző Főiskolára jelentkeztem. Fontos volt ez azért is, mert időközben törvényi szabályozás készült arról, hogy könyvtárban csak szakképzett könyvtárosok vagy szakirányú végzettségűek foglalkoztathatók.

– *Az áttanult évek után is továbbképezd magad. Mi késztet erre?*

– Véleményem szerint – főleg egy szakkönyvtárban – hasznos egy szakirányú végzettség is. Mivel jogi szakirodalmi könyvtárban dolgozom, az ELTE Jogi karán 1999-ben kezdtem meg tanulmányaimat. Most egy évet halasztottam. Ezt az időszakot angol nyelvtanulásra fordítottam, és a napokban vizsgáztam.

– *A szaktudás és a továbbképzés mellett milyen tulajdonságok jellemzik szerinted a jó könyvtárost?*

– Az olvasókkal való kapcsolat jó kommunikációs készséget, türelmet és empátiát igényel. Emellett kiemelném a folyamatos önképzést. Szakkönyvtárunkban a tájékoztatói munka során a kérdések megválaszolása érdekes és tartalmas anyagok megismerésére ad lehetőséget. Ezáltal a könyvtáros látóköre bővül, műveltsége gazdagodik. Napjainkban elengedhetetlen a nyelvtudás és az alapos számítástechnikai ismeret.

– *Információs társadalmunkban a könyvtáros szerepe változik. Mi a véleményed erről?*

– A kérdés elég összetett, talán egy önálló tanulmány tárgya is lehetne. Az adott könyvtár jellegétől és feladatától függ, hogy a könyvtáros hagyományos szerepe miképpen alakul, és a hangsúlyok hogyan tolnódnak el. A gyorsaság, az információhoz, a szakirodalomhoz való mielőbbi hozzájutás elsődleges lett. Az internet, a virtuális könyvtár, a számítástechnika fejlődése a tájékoztató könyvtáros útbaigazító

szerepét növeli. Ez napjaink információdömpingjében nem is olyan könnyű feladat. Azt tapasztalom, hogy az olvasók egyre önállóbbak, egyre jobban tudják kezelni a számítógépet. Véleményem szerint az információhoz való hozzájutás minden formájánál – adatbázisok használata, a megfelelő szakirodalom kiválasztása – a könyvtáros a jövőben is az olvasó nélkülözhetetlen segítője marad.

– *Kis kitekintés után végezetül visszatérve könyvtárosi pályádhoz: idén te kaptad az Országgyűlési Könyvtár legjobb dolgozóinak járó Ghyczy Ignác-díjat, mely igen nagy elismerés.*

– Nagyon meglepődtem és egyáltalán nem számítottam arra, hogy a hat jelölt közül én leszek a díjazott. Számomra azért is különös jelentőségű, mert a kollégák szavazata dönt a díj odaítélésében. Nagyon jólesett, hogy ilyen pozitívan értékeli a munkámat.

– *Gratulálok és további szakmai sikereket kívánok.*

* * *

Krassza András 1998 óta az Országgyűlési Könyvtár dolgozója. Foglalkozása kéziszedő. Eredeti szakmájában dolgozott a Franklin Nyomdában, az Országos Műszaki Könyvtár házi nyomdájában és a Honvédelmi Minisztérium Központi Nyomdájában. Bár szakmájától elszakadt, megszerzett jártasságát és nagy tapasztalatát mégis kiválóan kamatoztatja mindennapi munkája során. Napi sokszorosítási munkája mellett oroszlánrészt vállal az állománykímélő másolási tevékenységben. Foglalkozik kiadványok technikai szerkesztésével és tördelésével, képanyagok összeállításával és szerkesztésével is. Olvasószerkesztőként részt vesz a könyvtár belső újságának készítésében. A legkorszerűbb digitalizással és számítógépes eljárásokkal kapcsolatos tudás és a munkájához szükséges hasznos ismeretek megszerzése érdekében idén kezd el egy laptördelő és képszerkesztő tanfolyamot. A díjat legendás munkabíráásával is kiérdemelte.

Mottó: „A könyv egy jó barát.”

– *Az Országgyűlési Könyvtár sokszorosító üzemében még csak két éve dolgozol, de szakmai tapasztalatod a távoli múltban gyökerezik.*

– Általános iskola után vendéglátó-ipari szakközépiskolába jelentkeztem, de „helyhiány miatt” nem vettek fel (akkoriban csak protekcióval lehetett bejutni). Az osztályfőnököm azt mondta: legyek nyomdász. Én akkor igazából egyáltalában nem tudtam, hogy mit jelent ez. De aztán hamar megszerettem. Amikor pedig már dolgoztam, és a könyvesbolt polcáról visszaköszönt egy-egy könyv, amelyben a kezem munkája benne volt, nagyon jóleső érzés töltött el. Három nyomdában dolgoztam, ahol a kéziszedéstől a bélyegzőkészítésig, a könyvkötészetig a nyomdaipar minden területére rálátásom lett, sőt gyakorolhattam is őket az évek során.

– *Eredeti szakmádtól elszakadtál.*

– Igen, de szakmai múltam mind a munkámban, mind a mindennapokban velem van. A nyomdászat mára elüzletiesedett. Ez nagyon érzékenyen érint. Mikor kezembe veszek egy újságot, és látom azt a kaoszt ami egy-egy kiadványban jelen van, mint nyomdászt nagyon zavar. Betűmintakönyvet csinálnak belőlük. Borzalmas. Mindez azért van, mert akik ezeket az újságokat készítik, számítástechnikai ismerettel ugyan rendelkeznek, de nyomdászati ismereteik minimálisak.

– *Most, a könyvtárban végzett munkád során mit tartasz a legfontosabbnak?*

– Az állományvédelemre különösen nagy gondot fordítok, mert mint nem kölcsönző könyvtárban a fénymásolási igény óriási, a könyvek pedig a szakszerűtlen fénymásolás során rongálódhatnak. A fénymásolás technikáját befolyásolja a könyv szerkezeti felépítése. Meg kell állapítani, hogy egy adott könyvet lehet-e egyáltalán fénymásolni vagy nem. Az állománykímélés a napi munka folyamán a könyv minden egyes kézbevételekor jelen van.

– *A technika fejlődése hogyan befolyásolja a munkádat?*

– El fog jönni az az idő, amikor a számítógép vezérelte gépek átveszik a maiak helyét. Annak ellenére, hogy a mai anyagi lehetőségek szűkösek, ez egy idő után mindenképpen be fog következni. Ha bármikor mód lenne ilyen gép megvásárlására, mai tudásommal nem tudnék rajtuk dolgozni. Belátom, hogy lépést kell tartani a fejlődéssel, ezért inkább előre felkészülök a technika legújabb vívmányainak beszerzésére. Így nem kell utólag kapkodni, amikor már dolgozhatnék is velük. Ezért jelentkeztem egy laptördelő és képszerkesztő tanfolyamra, ahol nemcsak számítástechnikai tudásom gyarapodik, hanem átfogó képet kapok az újságírásról, a médiáról is.

– *A betűk világa, az olvasás szeretete végigkísért életed során.*

– A könyv jó barát. Bárhova magammal vihetem. Bárhol, bármikor a kezembe vehetem. Nekem nem ad olyan élményt a számítógépről olvasott szöveg, mint amikor egy könyvet olvasok. Az olvasásnak különleges hangulata, atmoszférája van.

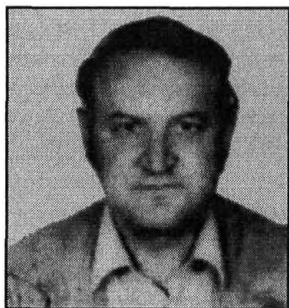
– *Munkád elismeréseként az idén Ghyczy Ignác-díjat kaptál. Milyen érzésekkel vetted át?*

– Több kitüntetést kaptam már a 21 év alatt, de ebben a díjban a kollégáim megbecsülését érzem, és ez az, amiért számomra nagyon értékes. Társasági ember vagyok, de mivel sokan dolgozunk itt a könyvtárban, nem lehet minden kollégámmal személyes kontaktusom. Az általam készített munkákkal majd mindnyájan találkozhatnak. Ilyenkor a munkám „beszél” helyettem. Valószínűleg ennek megítélése tükröződik az elismerésben.

– *Gratulálok és további szakmai sikereket kívánok.*

Pegán Anita

Bereczky László (1931–2001)

Meghalt Bereczky László. De vajon észre vesszük-e, tudatosítjuk-e, felfogjuk-e egyáltalán? Nem az e a helyzet, ami annyiaknál, sokszor oly nagyoknál is volt, hogy mire meghal, megválnak tőlünk, felüt bennünk a kérdés: hát még élt? Igen hosszú életűek esetében ez talán természetesnek is tekinthető. Bereczky László nem volt hosszú életű. A hetvenet sem töltötte be, és mégis, Bereczky – immáron hosszú évek óta – nincs közöttünk. Egyikünk-másikunk talán találkozott, találkozhatott vele, ám a szakma, mint olyan, el kellett hogy feledkezzen

róla, hisz – úgy tűnt, tűnhetett legalábbis – ő is elfeledkezett róla, rólunk. Nem első halála volt ez Bereczky Lászlónak, bár bizonyosan nem is az utolsó. Hisz a nagykállói fiatalember (mit fiatalember! tejfelesszájú ifjonc) meghalt egyszer már a teológia számára. Bereczky László ugyanis debreceni teológusként kezdte (mint egyik legkedvesebb írója, Móricz Zsigmond is), de csak kezdte, szörnyen rövid idő múltán meghalt a teológia számára – egyszer s mindenkorra. De meghalt Bereczky László mint kulákivadék is, ugyancsak ifjan. Jelentkezett a debreceni egyetem bölcsészkarára, ám baráti hangok óva intették: ezzel a származással ugyan be se adja felvételi kérelmét, páros talppal fogják kirúgni. Elszegődött hát munkásnak Pestre (marós szakmában dolgozott az Elzettnél), és mint proletár fiatal jelentkezett a pesti bölcsészkarra. Persze sikerrel. (Csak néhány év múltán derült fény az enyhén szólva turpisságra, akkor azonban megúszta, legalábbis apróbb büntetéssel, az egyetemről nem távolították el.) Sokféle kisebb könyvtári állás után azután megszületett Bereczky László, mint a KMK osztályvezetője. A később Horváth Tibor által vezetett, sokféle név alatt futott, lényegében a könyvtártechnológiával, magyarul a preszámítógépesítéssel foglalkozó osztályt vezette. Akkoriban az az osztály volt Magyarország legelőrehaladottabb, legkorszerűbb, a (számítógépes) szép új világot mintegy méhében hordozó, azt előre szimuláló, ergo a csúcson álló könyvtári műhely. Ezt vezetni rang és tekintély volt, Bereczky László mégis kihalt az osztály éléről. Amikor megüresedett az Új Könyvek-osztály vezetői posztja, Bereczky saját kérésére átkerült oda osztályvezetőnek, főszerkesztőnek. Sokan mondták akkor, hogy meghalt (megint) Bereczky. Eltemette – önként – saját magát, hisz mi az Új Könyvek a számítógépesítés mellett? Hogy mi, azt azután megmutatta Bereczky. Azóta – kétszer is – nagyot változott az Új Könyvek, ám annak igazi, első és a későbbiekben (a maiban is) meglévő kemény bázisát Bereczky teremtette meg. Talán először volt és érezte magát igazi helyén. Valódi intellektuális, szellemi műhellyé alakította az ÚK-t, olyan munkatársakkal, akiknek neve volt nemcsak a szakmában, nemcsak a könyvtárosok körében, de a szellemi elit berkeiben is. Inkább azon kellene, lehetne

tűnődni, nem volt-e túlzás, hogy ilyen hatalmas koponyák, ilyen „világnevek” dolgoztak az ÚK-nál, mintsem azon, hogy megfelelt-e ez a lap a műfaj követelte mércéknek. Fodor András (Kossuth-díjas), Szilágyi Tibor (legjelentősebb prózafordítóink egyike), Fogarassy Miklós (a legnagyobbak, egy Mészöly, egy Tandori [stb., stb.] által is megsüvegelt irodalmár, esztéta, művészettörténész és kritikus) voltak a beosztottai, munkatársai, szerkesztőtársai. És a későbbiekben is így, vagy majdnem így alakult a stáb. A Bereczky-féle Új Könyvek szerkesztőségben dolgozott Kulcsár Szabó Ernő (ma akadémikus, világhírű irodalomtudós), Kukorelly Endre (legnagyobb költőink, íróink egyike), Lakatos András. És Bereczky volt a pater familias, az első az egyenlők közt, a primus inter pares. Nem azért, mert ő volt a főnök, a főszerkesztő. Hanem azért, mert ő volt Bereczky László. Aki író (is) volt. Író, akit minden lexikon számon tart, és aki két kitűnő regénnyel, valamint jó néhány novellával írta be magát az irodalomtörténetbe, és akinek korai és váratlan halála egy talán minden korábbi művét árnyékba borító regényt tört ketté, tett fragmentummá. Az Új Könyvek szerkesztősége persze nem aratott sikereket, nem produkált semmi noch nie dagewesent. Azazhogy dehogynem. Csakhogy szerényen, a háttérben maradva, észrevétlenül. Több mint egy évtizeden át volt – Bereczky főszerkesztősége alatt – az ÚK a talán legjobb irodalomkritikai, társadalomtudományi recenziós lap Magyarországon, és ennek köszönhető, hogy a könyvtárosság volt, lehetett a legtájékozottabb, a legjobban értesült magyar értelmiségi csoport hazánkban. És akkor megint meghalt Bereczky, megvált az ÚK-tól, elvállalta a Könyvtáros főszerkesztői posztját, ahonnan akkor ment nyugdíjba Gerő Gyula. Bereczky – persze egészen másként, mint nagy elődje –, a legmagasabb szinten tartotta a lapot. Egészen addig, míg az is meg nem halt. Akkor azonban a sok halállal ismerős Bereczky nem nyugodott, míg ki nem harcolta a folytatást. (Igen nehéz küzdelem volt, életműre elegendő energiát elfogyasztó.) És megszületett Bereczky mint a 3K alapító főszerkesztője.

Itt azonban hagyjuk abba a visszanézést. Annál is inkább, mivel torzulni kezd a kép. A szerkesztés, mindegy most hogy Új Könyvekről, a Könyvtárosról vagy a 3K-ról van szó, afféle személytelen, háttérbe húzódó, névtelenné vált vagy tartott, csak hatásaiban érzékelhető személyt, személyiséget jelent vagy sugall. Bereczky nem ilyen volt. Nagyon is határozott, éles kontúrú, szinte nyomasztóan súlyos személyiség volt, karakter, formátum. És mint az ilyenek, nem is mindig vonzó, szeretetre méltó, kivált nem kedves, legkivált nem kezelhető, simulékony valaki. Indulatok feszítették és nem tett lakatot a nyelvére, tudott emelt hangon szólni, tudta hatalmas öklét az asztallapra ejteni, tudta megsápasztani a rossz fát tűzre tett beosztottat, kollégát, ügyfelet. De – persze – tudott elbűvölő is lenni, nagy causeur, történetekben, anekdotákban kifogyhatatlan társalgó, élőszóban regényfolyamokat előadó charmeur is. És, jóllehet a diplomáciához soha semmi érzéke nem volt, fogásait megvetette, mégis maga mellé tudott állítani alkatától maximálisan idegen egyéniségeket is. Ő maga, a nagy, szenvedélyes olvasó, Ady, Móricz, Szabó Dezső bűvöltje volt, a világirodalomból elsősorban talán Dosztojevszkijé és Szolzsenyiciné, ám több mint partner tudott lenni posztmodern hajlandóságú kollégái szövegeléseiben, egyetértő társ volt, amikor a dekadensen angolszász Szilágyi Tibor finomkodott, vagy Fogarassy Miklós bajoskodott franciás szuper metaforákkal. Csak így, csak ezért lehetett kitűnő szerkesztő, minden érték tisztelője és értője, egyúttal végleteken határozott ízlésű és irányultságú író, irodalmár, könyvtáros.

Amikor azt írtuk: könyvtáros, kissé magunk is meghökkentünk. Valóban az volt? Az volt elsősorban? Azt hisszük, nem. De ezt a nemet is rossz lelkiismerettel írtuk le. Hogyan is volt, hogyan is áll tehát ez a dolog? Talán így valahogy: Bereczky László kitanulta a könyvtáros szakmát. Nagyon kitanulta, ismerte, értette annak minden csínját-bínját, élete különböző korszakaiban persze mást és mást állítva az előtérbe, tudásanyaga más és más terenumait mozgósítva. Az Új Könyvek-korszakban mindenekelőtt az állományépítés, gyűjteményszervezés kérdései foglalkoztatták intenzíven. A legfőbb szakértők közé emelkedett ezen a területen, és annál inkább lehetett az, mert hatalmas műveltsége (irodalom, történelem, politika, társadalomtudományok) is ilyen irányba lendítette, erre predesztinálta. Talán senki nem ismerte olyan jól a magyar könyvállományt, a recenset és a történetit, mint – ezen a szinten és ezen a módon – ő. Később a Könyvtáros, illetve a 3K főszerkesztőjeként a könyvtárpolitika tudorává vált. Ismert mindenkit, otthon volt a magyar könyvtárügyben, annak minden ága-bogában, ehhez képest tudta értékelni-értelmezni a könyvtári eseményeket, folyamatokat, mozgásokat. Ezért válhatott kitűnő szerkesztővé, a könyvtárpolitika egyik szürke eminenciásává. Noha persze szürke sohasem tudott lenni, taktikázni sem tanult meg sohasem, pedig oly sokszor éppen erre lett volna szükség, nemcsak a saját, de az ügy, az ügyek érdekében is.

Amikor pedig nyugdíjba vonult, majd a 3K szerkesztői székétől is megvált, igazán visszavonult. Nem játszotta meg a nyugdíjasként is „nélkülözhetetlen”-t, viszolygott attól, hogy udvariasságból, tiszteletből, könyörületből odaengedjék a fontos dolgok perifériáinak közelébe, nem hagyta, hogy – ha már a lényeges feladatok kikerültek a kezéből – apróságokkal foglalkoztassák, mintegy játszani is engedjék. Nem írt a 3K-ba, nem írt az Új Könyvekbe, nemigen járt el könyvtárosi rendezvényekre. Ezért is mondhattuk, hogy számunkra, a szakma számára meghalt, jóval igazi, végleges halála előtt. De persze nem vált keserű, megfáradt, csaldódt öreggé sem. Óh, egyáltalán nem. Mindenkor hatalmas olvasószervezője talán még inkább kibontakozott, kerekhegyi magányát könyvek, folyóiratok, napilapok tömkelege tette „népessé”. És igen élénken foglalkoztatták a könyvtári élet hírei, aktualitásai is. Ha nem kapta meg időben a 3K-t, a Könyvtári Figyelőt (stb.) szörnyen dühös tudott lenni. Naprakészen tájékozódott, épp csak nem szólt már bele az ügyek menetébe. Magánvéleményét azonban nem titkolta, őt meglátogató barátainak – sokan voltak – éppen nem visszafogottan adta elő őket. És, hosszú szünet után, az író is feltámadt benne. Egy nagyregényen dolgozott, e munkája közben érte a tragikus hirtelenségű, váratlan halál. Regényei, novellái bizonyos sokáig fennmaradnak. Könyvtári ténykedése, szakmánkban, szakmánknak végzett munkája persze nem lesz, nem lehet maradandó. A szakma természetének okán sem. Munkája beleépült az általa szerkesztett lapokba, elgondolásai, koncepciói, lépései úgy élnek tovább, hogy szerves részeivé válnak, váltak immár a nagy egésznek. Kibogozhatatlanul, felismerhetetlenül benne vannak. Ez is halhatatlanság, csak épp más módon. De – bízunk benne – fennmarad és messze világlik példája: úgy is lehet könyvtárosnak lenni, hogy nem *csak* az az ember. Hogy nem csak szakember, hanem elitértelmiségi is valaki, és ebből nem a szakma húzza a rövidebbet, hanem épp ezáltal gazdagszik, erősödik, bővül, tágul, jelentékenyedik, hogy a nagy olvasottság, az íróság, a jelentékeny személyiség mintegy fényt sugároz az „foglalkozásra”, a szakmai ténykedésre is. (VK)